

Αυστραλιανό συνδικαλιστικό κίνημα και ελληνική μετανάστευση

Ιστορικές παραθέσεις και απόπειρες αποτίμησης

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΡΩΑΛΙΤΗ

Η εργασία αυτή δεν θα μπορούσε να αποτελέσει μια μοναδική και ολοκληρωμένη ιστορία για τη σχέση αυστραλιανού συνδικαλιστικού κινήματος και ελληνικής μετανάστευσης. Το κείμενο αυτό προσπαθεί απλώς να αναδείξει τη σχέση αυτή, μέσα από την παράθεση ιστορικών γεγονότων, ευελπιστώντας να δώσει ένα κίνητρο, να αποτελέσει ένα ερέθισμα προς και για μια τέτοια διαδικασία. Θεωρώ ότι το τεράστιο αυτό ζήτημα είναι απλώς ανεξερεύνητο και γι' αυτό άγνωστο. Ευθύνονται γι' αυτό διάφοροι λόγοι και συγκυρίες, αλλά, κυρίως, οι φορείς εκείνοι των οποίων θα έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο (συνδικαλιστές, οργανωμένη παροικία κ.λπ.). Δεν υπάρχει καμιά γραμμένη ιστορία για την παροικία ως εργατική τάξη, ως διπλά εκμεταλλεζόμενη τάξη. Οι μόνες εργασίες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας είναι τραγικά ελάχιστα, αλλά και άγνωστες στο ευρύ κοινό. Μιλάω για την εργασία (πανεπιστημιακή διατριβή) του Στέλιου Κουρμπέτη «Εωθινόν - Η ιστορία της ελληνικής αριστεράς της Αυστραλίας, 1915-1955» και το βιβλίο των Τούλας Νικολακοπούλου - Γιώργου Βασιλακόπουλου «Υποτέλεια και Ελευθερία - Έλληνες μετανάστες στη λευκή Αυστραλία και κοινωνική αλλαγή» (και οι δύο από τις εκδόσεις «Εωθινόν»). Ειδικά η δεύτερη είναι μια αρκετά σοβαρή, προσεγμένη, συστηματική και αξιολογη εργασία που θέτει το ζήτημα της ύπαρξης της ελληνικής εργατικής τάξης στην Αυστραλία σε σχέση με την κοινωνική θέση των ιθαγενών και από τη φιλοσοφική της πλευρά.

ΓΕΝΙΚΑ

Οι πρώτοι εργαζόμενοι στην Αυστραλία ήταν κατάδικοι - η πλειοψηφία τους ήταν αναλφάβητοι αγρότες και εργαζόμενοι - οι οποίοι κατέφθασαν αμέσως μόλις εποίκιστηκε η χώρα, το 1788. Τα πρώτα χρόνια της παραμονής τους ήταν αναγκασμένοι να εργάζονται για την κυβέρνηση σε καλλιέργειες και δημόσια έργα. Η πληρωμή τους γινόταν με το κομμάτι και, λόγω της αρχικής έλλειψης εργατικών χεριών, οι περισσότεροι ήταν σε θέση να διαπραγματεύονται και να εργάζονται με ευνοϊκούς γι' αυτούς όρους. Αλλά καθώς η αποστολή καταδίκων από την Αγγλία και αλλού μειωνόταν βαθμιαία, οι πρώτοι αυτοί κατάδικοι εργαζόμενοι μεταβλήθηκαν σε ελεύθερους εργαζόμενους.

Στο διάστημα 1838-1840, ειδικά στην αποικία της New South Wales (Νέα Νότια Ουαλία), διακόπηκε οριστικά η μεταφορά καταδίκων, με αποτέλεσμα την έναρξη του σχηματισμού μιας μικρής, αλλά ολοένα αυξανόμενης, εργατικής τάξης, η οποία αποτελείτο κυρίως από μετανάστες. Οι πρώτες οργανώσεις της ολιγάριθμης αυτής εργατικής τάξης ήταν εμπορικοί σύνδεσμοι, οι οποίοι θεωρείται ότι πρωτοεμφανίστηκαν το 1831. Μέχρι το 1850, είχαν ιδρυθεί δεκάδες τέτοιοι σύνδεσμοι κυρίως στη Μελβούρνη και στο Σίδνεϊ. Δεν ήταν ακριβώς συνδικαλιστικές ενώσεις, αλλά, μάλλον, αλληλοβοηθητικοί σύνδεσμοι, τα μέλη των οποίων πλήρωναν κάποιο ποσόν ως συνδρομή και σε περίπτωση αρρώστιας ή ανεργίας δικαιούνταν ένα μικρό ποσόν εβδομαδιαίως για μια ορισμένη περίοδο.

Στο διάστημα 1850-1890, οι μισθοί αυξήθηκαν ως αποτέλεσμα της αύξησης των εξόδων των ειδών καθημερινής ανάγκης (νερό, κάρβουνο κ.λπ). Αλλά λόγω της όλης δραστηριότητας στα χρυσωρυχεία, η ζωή σχεδόν ολόκληρης της εργατικής τάξης άλλαξε αμέσως, καθώς δεν υπήρχε πλέον ζήτηση εργατικών χεριών σε επαγγέλματα όπως κουρείς προβάτων και σε θεριστικές και συναφείς αγροτικές εργασίες (που ήταν τότε από τους πιο βασικούς τομείς). Σχεδόν όλοι, ακόμα και οι ναυτικοί και οι αστυνομικοί, εγκατέλειπαν τις δουλειές τους για να γίνουν χρυσοθήρες. Η μόνη βελτίωση που υπήρξε όσον αφορά μισθούς και συνθήκες εργασίας ήταν στα χρυσωρυχεία για εκείνους που παρέμεναν εργαζόμενοι εκεί.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Το 1850 ιδρύθηκε η Victorian Operative Mason's Society, που φέρεται ως η οργάνωση-μητέρα των συνδικάτων στην Αυστραλία. Το 1856, τα τότε δρώντα συνδικάτα, οι ενώσεις χειροτεχνών και κτιστών, ανέλαβαν την πρωτοβουλία για την εργάσιμη ημέρα 8 ωρών, αρχίζοντας σχετικές κινητοποιήσεις με τη δημιουργία σχετικών επιτροπών στη Μελβούρνη και το Σίδνεϊ. Όχι μόνο επεδίωκαν τη μείωση του φυσικού και άλλου φόρτου της καθημερινής εργασίας, αλλά και τη βελτίωση των συνθηκών εκπολιτισμού των εργαζόμενων, για την οικοδόμηση μια πιο ανοικτής κοινωνίας.

Αρκετοί ειδικευμένοι εργαζόμενοι που έγιναν μέλη των συνδικαλιστικών ενώσεων θεωρούσαν ότι δεν απολάμβαναν σημαντικό μέρος του κοινωνικού πλούτου και άρχισαν αγώνα για μια δικαιότερη διανομή, χωρίς να επιδιώξουν σύγκρουση με τους εργοδότες τους. Μάλλον, θέλησαν να συνεργαστούν μ' αυτούς για την επίτευξη των αμοιβαίων τους ωφελημάτων. Οι δε λιγότερο ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργαζόμενοι είχαν διαφορετικές ιδέες. Οι εργάσιμες ώρες τους ήταν περισσότερες και οι μισθοί τους χαμηλότεροι και

καθώς μετακινούνταν από εργασία σε εργασία και από μέρος σε μέρος, δεν σκέφτονταν καν τα οφέλη των εργοδοτών και επιζητούσαν σύγκρουση μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας. Η πρώτη σημαντική οργάνωση ανειδίκευτων εργαζομένων εμφανίστηκε στα ανθρακωρυχεία του ποταμού Hunter τη δεκαετία του 1850.

Το 1872 στα ορυχεία του Bendigo συγκροτήθηκε η πρώτη συνδικαλιστική οργάνωση των ανθρακωρύχων με πρώτο αίτημά της την εργάσιμη ημέρα 8 ωρών. Διακηρύχθηκε, επίσης, η πρόθεση αντίστασης στις περικοπές μισθών και την απασχόληση Κινέζων ανθρακωρύχων. Το 1874 είχαν δημιουργηθεί 12 παρόμοιες τέτοιες ενώσεις, οι οποίες ομοσπονδιοποιήθηκαν συγκροτώντας το Amalgamated Miners Union (Ενοποιημένο Συνδικάτο Ανθρακωρύχων), μία επίσης αλληλοβοηθητική οργάνωση που παρείχε ασφάλιση και άλλα οφέλη στα μέλη και τις οικογένειές τους. Τον ίδιο χρόνο, παρόμοιες ενώσεις ναυτικών δημιουργήθηκαν στη Μελβούρνη και το Σίδνεϊ, που το 1876 συγκρότησαν τη Federated Seamen's Union of Australia (Ομοσπονδιοποιημένο Συνδικάτο Ναυτεργατών Αυστραλίας). Το 1878, η οργάνωση αυτή, ανάμεσα σε άλλες, καθοδήγησε μια επιτυχημένη εκστρατεία ενάντια στην εργασία των Κινέζων στην Αυστραλία (εκείνη την περίοδο ο ρατσισμός – ειδικά απέναντι σε Ασιάτες μετανάστες εργαζόμενους – ήταν βασικό στοιχείο του συνδικαλιστικού κινήματος).

Το 1885 οργανώθηκαν οι εργαζόμενοι στα λιμάνια της Μελβούρνης. Στο Creswick της Βικτώριας συγκροτήθηκε το Shearers Union (Συνδικάτο Κουρέων Προβάτων) που γρήγορα επεκτάθηκε στην Ν.Ν.Ουαλία και τη Νότια Αυστραλία. Το 1894, το Shearers Union και άλλα συνδικάτα συγκρότησαν το Australian Workers' Union (Αυστραλιανή Ένωση Εργατών), μια πρόωρη γενική εργατική ομοσπονδία. Ο «νέος συνδικαλισμός» (όρος δανεισμένος από το συνδικαλιστικό κίνημα της Βρετανίας) όπως ονομάστηκε το είδος αυτό οργάνωσης των ανειδίκευτων ή ημειδίκευμένων εργαζομένων, έφερε νέο κλίμα στην Αυστραλία.

Από το 1850-1851, η ταχεία αύξηση του πληθυσμού είχε ως συνέπεια την εντυπωσιακή επέκταση της αποικιακής αγοράς καταναλωτικών αγαθών. Η βιομηχανία αναπτύχθηκε αρκετά, ειδικά στην Βικτώρια, όπου οι εργαζόμενοι στα εργοστάσια άρχισαν να συγκροτούν καθαρά συνδικαλιστικές οργανώσεις. Με την πάροδο των χρόνων, η αυξανόμενη μηχανοποίηση της παραγωγής στις μεγαλύτερες βιομηχανικές μονάδες καθώς και μια τάση για έναν πιο «στενό» συνδικαλισμό, δημιούργησε δύο μορφές συνδικαλιστικής οργάνωσης: από τη μια, συνδικάτα που κάλυπταν ένα και μόνο βιομηχανικό κλάδο και, από την άλλη, ομοσπονδιοποιημένα συνδικάτα διαφορετικών βιομηχανικών κλάδων. Για παράδειγμα, οι μηχανικοί, οι κουρείς προβάτων και οι ανθρακωρύχοι ήταν ενωμένοι σε δια-αποικιακές ενώσεις (αποικιακές γιατί τότε η Αυστραλία δεν ήταν ομοσπονδιακή χώρα, αποτελείτο μόνο από τις διάφορες αποικίες). Το 1890 υπήρχαν στη Μελβούρνη 55 τέτοιες ενώσεις και σύνδεσμοι που ήταν συνδεδεμένοι στο Melbourne Trades Hall Council (Συμβούλιο Εργατικών Συνδικάτων Μελβούρνης).

Οι κουρείς προβάτων, οι ναυτικοί και οι ανθρακωρύχοι άρχισαν μαχητικές απεργίες που κράτησαν όλη αυτήν την περίοδο μέχρι το 1891, χρόνο ίδρυσης του Labour Party από τα συνδικάτα. Φυσικά, οι απεργίες αυτές ηττήθηκαν και ένα από τα αποτελέσματα της ήττας αυτής ήταν η διάδοση μερικών ουτοπιστικών σοσιαλιστικών ιδεών όπως αυτών του William Lane (ο οποίος εισήγαγε και καθοδήγησε ένα πείραμα συγκρότησης μιας ουτοπικής κοινωνίας στην Παραγουάη με το όνομα «Νέα Αυστραλία», το οποίο, τελικά, απέτυχε).

Μετέπειτα, στη δεκαετία του 1890, έγιναν και άλλες απεργίες, κυρίως από κουρείς προβάτων και ανθρακωρύχους, ειδικά στο Broken Hill, ενάντια στις περικοπές μισθών και τη διαιτησία.

Με την ίδρυση του Labour Party (Εργατικού Κόμματος), επιτεύχθηκε άμεση σύνδεση των συνδικάτων με την πολιτική και μέσω των συνεταιρισμών τα συνδικάτα απέκτησαν την πλειοψηφία στο κόμμα. Αλλά στο διάστημα 1910-1920, καθώς οι ελπίδες ότι το Labour Party θα ήταν κόμμα της εργατικής τάξης εξανεμίζονταν σταδιακά, άρχισε να επικρατεί μια ολοένα αυξανόμενη δυσαρέσκεια που οδήγησε στις θεωρίες περί αντι-πολιτικής δράσης γνωστές ως βιομηχανικός συνδικαλισμός. Αρκετοί αγωνιστές-μέλη των συνδικάτων υποστήριζαν ότι αυτά πρέπει να εγκαταλείψουν τη διαιτησία και την πολιτική δράση επειδή καταστρέφουν την αποτελεσματικότητα της εργατικής τάξης και πρέπει να στηριχθούν στη βιομηχανική τους δύναμη, τη βασισμένη στην αρχή «an injury to one is an injury to all» («μια αδικία σε βάρος του ενός είναι αδικία σε βάρος όλων»). Αυτή η θεωρία βιομηχανικού συνδικαλισμού διαδόθηκε πρωτίστως από τις ριζοσπαστικές οργανώσεις, κυρίως από την Industrial Workers of the World (IWW - Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου), η οποία ιδρύθηκε για πρώτη φορά στις Η.Π.Α., αλλά διέθετε σημαντικά τμήματα στην Αυστραλία και έτυχε μεγάλης υποστήριξης ειδικά από τους ηγέτες διαφόρων μαζικών συνδικάτων, αν και στην πραγματικότητα μερικοί απ' αυτούς δεν απαρνήθηκαν την πεποίθησή τους για την ανάγκη πολιτικής δράσης. Αν και ο αντι-πολιτικός συνδικαλισμός απορρίφθηκε από την πολιτική πτέρυγα του εργατικού κινήματος και, επίσης, ο βιομηχανικός συνδικαλισμός απορρίφθηκε από τα περισσότερα συνδικάτα χειροτεχνών, η ιδέα αυτή έπαιξε σημαντικό ρόλο στο αντιπολεμικό κίνημα κατά τη διάρκεια και μετά από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η IWW στην Αυστραλία ήταν η μόνη συνδικαλιστική οργάνωση που αντιστάθηκε σθεναρά στην επιστράτευση και το πλήρωσε αυτό με φυλακίσεις και απελάσεις αρκετών μελών της.

Από εκεί και πέρα, τα συνδικάτα διαμορφώθηκαν όπως τα γνώρισαν οι περισσότεροι μετανάστες, για να καταλήξουν στις συγχωνεύσεις των δεκαετιών 1980 και 1990

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Το 1788 έχουμε την πρώτη άφιξη των πρώτων λευκών και την έναρξη αποικισμού στο Port Jackson (Σίδνεϊ) της New South Wales. Το 1793 φτάνουν οι πρώτοι ελεύθεροι άποικοι (11 άτομα) στους οποίους παραχωρείται γη μεταξύ Σίδνεϊ και Parramatta. (Οι αποικιακές αρχές παραχωρούσαν δωρεάν γη στους αξιωματικούς και στους πρώην κατάδικους που επιθυμούσαν να εγκατασταθούν μόνιμα στην Αυστραλία). Το 1804 αρχίζει η λευκή εποίκηση της Τασμανίας. Το 1824 κατάδικοι μεταφέρονται και εγκαθίστανται στο Moreton Bay, κοντά στο Brisbane. Το 1828, για πρώτη φορά οι ελεύθεροι άποικοι από την Αγγλία ξεπερνούν τα 1.000 άτομα. Τον επόμενο χρόνο, 1829, σημειώνεται η πρώτη εγκατάσταση λευκών στη Δυτική Αυστραλία.

Το 1832 καθιερώνεται το σύστημα της επιχορήγησης αυτών που θέλουν να μεταναστεύσουν (Assisted Immigration - Επιχορηγούμενη Μετανάστευση). Η κυβέρνηση εξασφαλίζει τα χρήματα για τις επιχορηγήσεις από την πώληση γης στην Αυστραλία. Το 1834 οι πρώτοι Ευρωπαίοι εγκαθίστανται στο Port Phillip Bay, εκεί που αργότερα θα κτιστεί η Μελβούρνη και θα ανοίξει ο δρόμος για τη δημιουργία της Πολιτείας της Βικτωρίας. Το 1836 φτάνουν οι πρώτοι λευκοί στη Νότια Αυστραλία.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1850 ο λευκός πληθυσμός της Αυστραλίας φτάνει τις 438.000. Την ίδια περίοδο, ανακοινώνεται η ανακάλυψη χρυσού, με αποτέλεσμα την άφιξη χιλιάδων νέων μεταναστών από την Ευρώπη, την Αγγλία και την Ασία. Μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια, ο πληθυσμός υπερδιπλασιάζεται. Το 1852 σταματά η μεταφορά καταδίκων και το 1855 η Βικτώρια ψηφίζει νόμο περιορισμού της εισόδου Κινέζων, για να ακολουθήσουν και οι υπόλοιπες Πολιτείες (αποικίες).

Το 1863 αρχίζει η μεταφορά εργατών από τα νησιά του Ειρηνικού στο Queensland. Το 1867 η Δυτική Αυστραλία είναι η τελευταία αποικία που τερματίζει τη μεταφορά καταδίκων, κλείνοντας έτσι ένα κεφάλαιο στην ιστορία της Αυστραλίας. Το 1869 η Βικτώρια ψηφίζει τα πρώτα προστατευτικά μέτρα για τους ιθαγενείς. Τον ίδιο χρόνο, αρχίζει η λευκή αποίκηση του Darwin. Το 1883 οι επιχορηγούμενοι μετανάστες στο Queensland φτάνουν τις 25.000 άτομα.

Οι αποικίες Βικτώρια, Ν.Ν.Ουαλία και Queensland γνωρίζουν το 1890 την πρώτη οικονομική κρίση (Depression) στην ιστορία τους, με άμεσο αποτέλεσμα τον ουσιαστικό τερματισμό της μετανάστευσης. Η κατάσταση αυτή διαρκεί όλη την επόμενη δεκαετία. Το 1892 ανακαλύπτεται χρυσός και στη Δυτική Αυστραλία, με αποτέλεσμα να κινηθεί προς εκεί ένα σοβαρό μεταναστευτικό ρεύμα από τις ανατολικές αποικίες και την Ευρώπη.

Το 1901, οι 6 αποικίες της Αυστραλίας συγκροτούν ομοσπονδιακό κράτος με την ονομασία «Κοινοπολιτεία της Αυστραλίας» που γίνεται αμέσως μέλος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Τον ίδιο χρόνο, η ομοσπονδιακή βουλή ψηφίζει νόμο καθιέρωσης του περιβόητου «Dictation Test» (με αποκλειστικό στόχο το δραστικό περιορισμό της μετανάστευσης μη Ευρωπαίων). Ταυτόχρονα, ψηφίζεται νόμος που επιτρέπει την απέλαση εργατών προερχόμενων από τα νησιά του Ειρηνικού. Καθιερωνόταν δηλαδή και επίσημα η ρατσιστική White Australian Policy (Πολιτική για μια Λευκή Αυστραλία) που στόχευσε στη δημιουργία «ενός λευκού φρουρίου στους πρόποδες της Ασίας», όπως ήθελαν οι Άγγλοι την Αυστραλία. Το 1903 ψηφίζεται ο Νόμος περί Υπηκοότητας (Naturalisation Act) που αποκλείει τους Ασιάτες και τους μη Ευρωπαίους από το να γίνουν Αυστραλοί πολίτες. Το 1904 αρχίζουν οι απελάσεις εγχρώμων (ειδικά εργατών Κανάκ από τη Νέα Καληδονία) από το Queensland. Το 1905: επαναφέρεται το καθεστώς του Assisted Immigration από την Αγγλία.

Με το ξέσπασμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, σταματά η είσοδος μεταναστών και καθιερώνεται ο έλεγχος της παραμονής «εχθρών αλλοδαπών», κυρίως των Γερμανών μεταναστών. Το 1917 τροποποιείται ο Νόμος περί Υπηκοότητας και εισάγεται νέα διάταξη με την οποία απαιτείται από όσους ζητούν να γίνουν Αυστραλοί πολίτες να αποκηρύττουν προηγουμένως την εθνικότητά τους και να αποδεικνύουν ότι ξέρουν να διαβάζουν και να γράφουν Αγγλικά. Το 1920 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αναλαμβάνει την επιλογή των νέων μεταναστών, ευθύνη που μέχρι τότε είχαν οι Πολιτείες. Το 1922 Αγγλία και Αυστραλία συμφωνούν για την αποστολή στη δεύτερη 212.000 Βρετανών μεταναστών στα προσεχή 10 χρόνια. Αλλά το 1929 τερματίζεται η μετανάστευση εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που είχε άμεσες συνέπειες και στην Αυστραλία. Η διακοπή της μετανάστευσης συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, ειδικά το 1939, με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Το 1945 ιδρύεται το ομοσπονδιακό Υπουργείο Μετανάστευσης με πρώτο υπουργό τον Α.Κάλγουελ. Η ομοσπονδιακή βουλή της Καμπέρας ψηφίζει το νομοσχέδιο για την έναρξη του μεγάλου μεταναστευτικού προγράμματος, που στα επόμενα χρόνια θα φέρει στην Αυστραλία πάνω από τρία εκατομμύρια μετανάστες. Η μαζική άφιξη νέων μεταναστών αρχίζει το 1947 και τον

Δεκέμβριο εγκαινιάζεται το «Κέντρο Υποδοχής» στην Bonegilla. Το 1951, υπογράφεται Μεταναστευτική Συμφωνία με Ολλανδία και Ιταλία και το 1952 με Ελλάδα, Ισπανία, Αυστρία, Βέλγιο και Δ. Γερμανία.

Το 1958, στα πλαίσια ευρύτατων αλλαγών στη μετανάστευση, καταργείται το «Dictation Test», ενώ στη δεκαετία του 1960 σημειώνονται αλλαγές στο νόμο περί υπηκοότητας και σταματά η απαγόρευση της εισόδου μη Ευρωπαίων, με αποτέλεσμα στη διάρκεια του οικονομικού έτους 1969-70 να σημειωθεί ρεκόρ άφιξης μεταναστών, με 185.000 αφίξεις. Οι αλλαγές συνεχίστηκαν και το 1972 καταργούνται όλες σχεδόν οι διακρίσεις στην επιλογή μεταναστών, τερματίζοντας ουσιαστικά την «Πολιτική της Λευκής Αυστραλίας». Το 1973, καθιερώνεται η τηλεφωνική υπηρεσία διερμηνέων και καταργούνται και οι τελευταίες διακρίσεις στο θέμα της υπηκοότητας. Κοσμοϊστορικά γεγονότα συμβαίνουν και το 1975 καθώς ιδρύονται οι μεταναστευτικοί ραδιοσταθμοί 3EA στη Μελβούρνη και 2EA στο Σίδνεϊ, φτάνουν οι πρώτοι Βιετναμέζοι πρόσφυγες, ενώ η ομοσπονδιακή βουλή ψηφίζει νόμο που θεωρεί αδικήμα τις διακρίσεις λόγω φυλής, χρώματος κ.λπ. Η πολιτική του πολυπολιτισμού γίνεται νόμος του κράτους το 1978 καθώς η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δέχεται τις Εισηγήσεις Galbaly. Το 1981 τερματίζεται η ισχύς του συστήματος του Assisted Immigration και το 1983 καταργούνται οι ευεργεσίες που προέβλεπε η σχετική νομοθεσία για τους Άγγλους μετανάστες. Από εκεί και πέρα, η Αυστραλία μετατρέπεται σε μια πολυεθνική και πολυπολιτιστική χώρα, με πάνω από 200 διαφορετικές εθνικές μεταναστευτικές κοινότητες.

ΠΡΩΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Είναι γνωστό ότι οι πρώτοι, ιστορικά καταγραμμένοι, Έλληνες που πάτησαν το πόδι τους στην Αυστραλία ήσαν 7 ναυτικοί, τους οποίους οι Άγγλοι είχαν κατηγορήσει και καταδικάσει για «πειρατεία». Την υπόθεση της άφιξης, έστω και αναγκαστικής, αυτών των Ελλήνων στην Αυστραλία την έχει ερευνήσει διεξοδικά - όπως και τη γενικότερη ιστορία της ελληνικής μετανάστευσης στην ήπειρο αυτή - ο Hugh Gilchrist, σύμφωνα με τον οποίο οι Έλληνες πρώτοι που ήρθαν στην Αυστραλία ως κατάδικοι και έφτασαν στο Σίδνεϊ στις 28 Αυγούστου 1829 ήσαν οι Γεώργιος Βασιλάκης, Γκίκας Βούλγαρης, Γεώργιος Λαρίτσος, Αντώνης Μανόλης, Δαμιανός Νίνης, Νικόλαος Παπανδρέας και Κωνσταντίνος Στρομπόλης.

Την αμέσως επόμενη περίοδο αυτή, έχουμε την παρουσία Ελλήνων - που προέρχονταν κυρίως από νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου και λιγότερο από την ηπειρωτική Ελλάδα - ως χρυσοθήρων. Ο ιστορικός Μιχάλης Τσουνής αναφέρει ότι η πλειοψηφία των Ελλήνων αυτών έμεναν σε επαρχιακά κέντρα και εργάζονταν ως χρυσοθήρες και σε άλλα επαγγέλματα - που δεν ήσαν πάντα προσοδοφόρα - και έτσι άρχισαν να συγκεντρώνονται στις πόλεις αναζητώντας καλύτερη τύχη.

Η Αυστραλία εκείνης, αλλά και της αμέσως μετά, εποχής δεν ήταν φιλόξενη χώρα. Η οικονομική στασιμότητα που επικρατούσε από το 1890 και έπειτα, τα δημόσια χρέη στους Άγγλους τοκογλύφους, η ανεργία και η στυγνή εκμετάλλευση των εργατών που ήταν αφόρητη, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η κρίση του 1929-1932, καθιστούσαν ακατόρθωτο το να ορθοποδήσουν οι Έλληνες και οι άλλοι μετανάστες. Σ' αυτά θα πρέπει να προστεθεί και ο ρατσισμός και οι κάθε είδους διακρίσεις, από τα σημαντικότερα όπλα της αυστραλιανής άρχουσας τάξης και των κυβερνήσεών της. Οι ελληνικές και άλλες μεταναστευτικές οργανώσεις και το τότε συνδικαλιστικό κίνημα όσο και η

περίφημη αυστραλιανή συντροφικότητα (mateship) στάθηκαν αρκετά ανίσχυρα μέσα αγώνα στο κλίμα αυτό. Η συντροφικότητα αυτή ήταν προνόμιο των λευκών καθώς το όλο αυστραλιανό οικοδόμημα βασίστηκε εξαρχής στο ρατσισμό απέναντι σε κάθε μη λευκό, ή, μάλλον, το μη αγγλικό. Οι Έλληνες στάθηκαν αδύναμοι να καταπολεμήσουν το ρατσισμό, επειδή, με την άφιξή τους, καταπιάστηκαν κυρίως με τομείς που δεν ελέγχονταν από τις τότε οργανωμένες κοινωνικές τάξεις του λευκού πληθυσμού, όπως ψαράδικα, εστιατόρια, μανάβικα, ζαχαροπλαστεία και διάφορα μικρομάγαζα, ενώ αρκετοί ήταν πλανόδιοι πωλητές ή πλανόδιοι εργάτες, που γύριζαν από μέρος σε μέρος στην επαρχία, κάνοντας διάφορες δουλειές. Αυτό καθιστούσε αδύνατη τη δημιουργία αποτελεσματικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Λόγω του ότι η βάση της αυστραλιανής κοινωνίας εκείνης της εποχής ήταν ο ρατσισμός, ως πρωταρχικό αναπόσπαστο μέρος της ιδεολογίας της αυστραλιανής εκμεταλλεύτριας τάξης, η πλειοψηφία της λευκής εργατικής τάξης της εποχής δεν θα μπορούσε και αυτή παρά να διακατέχεται από ρατσιστικές προκαταλήψεις για να καταπολεμήσει τη φτηνή εργατική δύναμη που χρησιμοποιούσαν οι εργοδότες. Το διεθνές εργατικό κίνημα και οι διάφορες σοσιαλιστικές του εκφράσεις ήταν αρκετά αδύναμες, απομονωμένες και περιθωριακές στην Αυστραλία εκείνη την εποχή και μια κάποια αξιοσημείωτη παρουσία της Αριστεράς άρχισε μετά το 1917-1918 στην Αυστραλία.

Τουλάχιστον δύο Έλληνες έχει εξακριβωθεί ότι υπήρξαν μέλη του Victorian Socialist Party (VSP – Βικτωριανό Σοσιαλιστικό Κόμμα), που υπήρξε η οργάνωση-προκάτοχος του Κομμουνιστικού Κόμματος Αυστραλίας. Αυτοί ήταν Νικόλαος Ξενοδόχος - ο οποίος έγινε μέλος του VSP το 1916 - και ο Νικόλαος Γεωργούλης. Και οι δύο θεωρούνταν αφοσιωμένοι κομμουνιστές και άρχισαν την προπαγάνδα τους στο μικρό ελληνικό καφενείο «Patimeni» στην Lonsdale Street. Υπήρξαν από τους ιδρυτές του Κομμουνιστικού Κόμματος Αυστραλίας (Κ.Κ.Α.) το 1920. Ο Ξενοδόχος φαίνεται, επίσης, ότι ήταν ο πρώτος Έλληνας που ήταν οργανωμένος σε συνδικάτο, το Hotel Club and Restaurant Employees Union (Συνδικάτο Υπαλλήλων Μπουρριών, Λεσχών και Εστιατορίων). Εκτός από τους Ν. Ξενοδόχο και Ν. Γεωργούλη, έχουμε την παρουσία και ενός τρίτου κομμουνιστή, του Βασίλη Ζαβογιάννη στο Σίδνεϊ, για τον οποίο δεν έχουν γίνει αρκετά γνωστά έως τώρα. Είναι διαπιστωμένο, ωστόσο, ότι γεννήθηκε περίπου το 1875 και ήρθε στην Αυστραλία στις αρχές του 20ού αιώνα. Εργαζόταν στην ψαραγορά και το απόγευμα πήγαινε στα ελληνικά καφενεία όπου διάβαζε τις εφημερίδες και έπαιρνε μέρος σε ατέλειωτες πολιτικές συζητήσεις. Ήταν μέλος του Κ.Κ.Α. και για αρκετά χρόνια, ανάμεσα στα άλλα, δραστηριοποιείτο και στην Ελληνική Κοινότητα του Σίδνεϊ από κοινού με τους άλλους αριστερούς.

Πάντως, τη δεκαετία του 1920, αν και υπήρξε πυρήνας Ελλήνων μελών του Κ.Κ.Α., ειδικά στη Μελβούρνη οι Έλληνες οργανωμένοι κομμουνιστές δεν φαίνεται ότι ξεπέρασαν τους 20.

Οι Έλληνες κομμουνιστές του Σίδνεϊ οργάνωσαν και επηρέασαν την Ελληνική Κοινότητα και, αργότερα, στη δεκαετία του 1930, με πρωτεργάτες τους Ανδρέα Ραυτόπουλο και Δημήτρη Μητσόπουλο δραστηριοποιήθηκαν για τη ίδρυση του Εργατικού Συνδέσμου «Ατλας», που τελικά ιδρύθηκε το 1939. Στη Μελβούρνη, νωρίτερα, το 1935, με πρωτοβουλία των Ελλήνων κομμουνιστών, ιδρύθηκε ο Εργατικός Σύνδεσμος «Δημόκριτος», τα μέλη του οποίου ειδικά στο διάστημα 1953-1957 πρέπει να ξεπέρασαν τα 300. Το 1944 επήλθε ρήξη των Ελλήνων αριστερών με τον εκδότη της αντιδραστικής εφημερίδας «Φως» Παναγιωτόπουλο και ο Γεώργιος Τόλλης κατέθεσε αίτηση για έκδοση της εφημερίδας «Australian Greek Weekly Newspaper», αλλά απορρίφθηκε. Η

εφημερίδα εκδόθηκε, τελικά, παράνομα και την διακινούσαν σε ελληνικά καφενεία και συγκεντρώσεις, μέχρι που το 1949 εκδόθηκε ο «Αυστραλοέλληνας».

Η πρώτη μαζική απόλυση Ελλήνων εργατών έγινε στα χυτήρια του Port Pirie της Νότιας Αυστραλίας. Η πόλη αυτή το 1924 αριθμούσε περίπου 700 Έλληνες, από τους οποίους οι περισσότεροι το 1929 έμειναν άνεργοι και κατευθύνθηκαν προς άλλα μέρη, κυρίως την κοντινή Αδελαΐδα, όπου ζούσαν ομαδικά σε παλιόσπιτα, πάμφτωχοι και κουρελήδες, ενώ αρκετοί το έριξαν στον τζόγο και το ποτό. Όταν τύχαινε να δουλέψουν το έκαναν στην κυριολεξία για ένα κομμάτι ψωμί. Σύμφωνα με την απογραφή του 1933, το 35% των Ελλήνων της Αυστραλίας ήταν άνεργοι και οι περισσότεροι ζούσαν στην ύπαιθρο, σε σπίτια σαν τσαντίρια που τα έφτιαχναν με παλιές λαμαρίνες, τσουβάλια και ξύλα.

Ήταν συνηθισμένο εκείνη την εποχή να βλέπεις ομάδες μεταναστών να περπατούν εκατοντάδες μίλια για να πάνε να δουλέψουν σε κάποια φυτεία. Μερικοί μετανάστες παγιδεύτηκαν από τους εργοδότες και την άσχημη οικονομική κατάσταση και έγιναν απεργοσπάστες (scabs) και έτσι η μεγάλη απεργία των λιμενεργατών το 1928 εξελίχθηκε με απρόβλεπτες και δραματικές συνέπειες. Ένα από τα επακόλουθα της απεργίας αυτής ήταν και η έκρηξη βόμβας στο ελληνικό καφενείο «Ακρόπολις» στη Μελβούρνη, όπου τραυματίστηκαν 15 μετανάστες. Για την έκρηξη αυτή κατηγορήθηκαν δύο Αυστραλοί συνδικαλιστές χωρίς στοιχεία και κάθισαν αρκετά χρόνια στη φυλακή. Αλλά το στίγμα του απεργοσπάστη δυνάμωσε τις ρατσιστικές προκαταλήψεις ενάντια στους μετανάστες εργάτες.

Το διάστημα Γενάρη-Φλεβάρη 1934, στο Kalgoorlie της Δυτικής Αυστραλίας, η κατάσταση ήταν αρκετά τεταμένη. Βρίσκονταν συγκεντρωμένοι στην περιοχή χιλιάδες εργάτες για εργασία στα εκεί ορυχεία και οι εργοδότες χρησιμοποιούσαν τους μετανάστες ως φτηνή εργατική δύναμη, ενώ οι Αυστραλοί εργάτες τους αντιμετώπιζαν ως όργανα των εργοδοτών. Τα ονομαστά γεγονότα - γνωστά και ως anti-dago riots (αντι-μεταναστευτική εξέγερση) - άρχισαν όταν ένας Αυστραλός πέθανε μετά από επεισόδιο και μονομαχία με έναν Ιταλό. Επί τρεις μέρες και νύχτες οι ρατσιστές έκαιγαν καταστήματα, σπίτια και φτοχωκάλυβα, έδερναν, έκλεβαν και, τελικά, έδιωξαν και τους 1000 περίπου μετανάστες από την πόλη και τα γύρω χωριά. Οι μετανάστες κατέφυγαν στη φλεγόμενη έρημο σε θερμοκρασία 100 βαθμών Φαρενάιτ, χωρίς νερό και εφόδια. Μόνο οι Γιουγκοσλάβοι μετανάστες αντιστάθηκαν λίγο έξω από ένα χωριό με ό,τι βρήκαν μπροστά τους. Το αποτέλεσμα των επιθέσεων αυτών ήταν 5 νεκροί μετανάστες, νεαροί στην ηλικία, δεκάδες τραυματίες και ζημιές εκατοντάδων χιλιάδων δολαρίων. Η απουσία της αστυνομίας και των αρχών ήταν κάτι παραπάνω από εμφανής μόλις άρχισαν τα γεγονότα. Ο δε τοπικός βουλευτής μεθούσε σε μια μπυραρία. Η αστυνομία έφερε ενισχύσεις από την πρωτεύουσα της Πολιτείας, Περθ, αλλά αφού είχαν λήξει τα επεισόδια.

Πολλοί ήταν εκείνοι που καταδίκασαν τα επεισόδια, αλλά τα αντιμετώπισαν ως μια οχλαγωγία μεθυσμένων...! Μόνο η οργάνωση του Κομμουνιστική Κόμματος της πόλης καταδίκασε την επίθεση ως μέρος της γενικότερης ρατσιστικής ιδεολογίας και πρακτικής της αυστραλιανής εκμεταλλεύτριας τάξης και κάλεσε όλους τους εργάτες να ενωθούν και να αγωνιστούν ενάντια στον κοινό εχθρό.

Με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την εισβολή των γερμανικών στρατευμάτων στην Ελλάδα, αρκετά ελληνικά πλοία κατέπλευσαν στην Αυστραλία με τα πληρώματά τους όπου τέθηκαν στις υπηρεσίες της

Κοινοπολιτείας και γι' αυτό ιδρύθηκε το ελληνικό ναυτεργατικό συνδικάτο στο Σίδνεϊ, το Νιούκαστλ και τη Μελβούρνη. Ιδρυτής του συνδικάτου αυτού ήταν ο Αναστάσιος Βασιλόπουλος, που είχε έρθει στην Αυστραλία το 1943 χωρίς διαβατήριο. Το συνδικάτο οργάνωσε αρκετές στάσεις εργασίας, απεργίες και στασιάσεις εν πλω, διεκδικώντας διάφορα αιτήματα. Ο Α. Βασιλόπουλος ήταν ο πρώτος γραμματέας του αυστραλιανού παραρτήματος, αλλά αντικαταστάθηκε από τον Σταμάτη Βελέντζα (που ήρθε στην Αυστραλία επίσης το 1943), ο οποίος είχε ως άμεσο συνεργάτη του τον Γιώργο Πετραντή. Η δράση των ναυτεργατών εξόργισε τις αυστραλιανές αρχές και το παροικιακό κατεστημένο και ζητήθηκε η απέλασή τους. Οι Βασιλόπουλος και Βελέντζας επέστρεψαν στην Ελλάδα το 1946 και τους διαδέχθηκε ο Δημήτρης Γκέλης μέχρι το 1949 που πέρασε στην παρανομία. Στο μεταξύ, το 1946 η ελληνική κυβέρνηση κήρυξε παράνομο το εν λόγω συνδικάτο και τότε δεκάδες ναυτεργάτες γράφτηκαν στο Australian Seamen's Union (SUA – Αυστραλιανό Συνδικάτο Ναυτεργατών – που είναι ο προκάτοχος του σημερινού Maritime Union of Australia), ενώ η ηγεσία του συνέχισε να διατηρεί γραφεία, σφραγίδα κ.λπ. και μετονομάστηκε σε Greek Maritime Union (Ελληνικό Ναυτεργατικό Συνδικάτο). Οι Έλληνες κομμουνιστές και συνδικαλιστές, σε συνεργασία με το Κομμουνιστικό Κόμμα Αυστραλίας και εργατικά συνδικάτα, κυρίως ναυτεργάτες, αλλά και οικοδόμους, τυπογράφους και εργάτες στο ατσάλι, οργάνωσαν εκδηλώσεις, πορείες και μπούκοτς ελληνικών πλοίων με αφορμή τα γεγονότα του Δεκεμβρίου 1944 στην Ελλάδα (Δεκεμβριανά), δραστηριότητα που συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου, με τη διοργάνωση εράνων και άλλων εκδηλώσεων για τη ενίσχυση των εξόριστων αριστερών στην Ελλάδα και αλλού. Επειδή δε οι περισσότεροι Έλληνες αριστεροί της Αυστραλίας βρίσκονταν σε στενή παρακολούθηση από την αστυνομία και το ASIO (τις αυστραλιανές μυστικές υπηρεσίες), το Φεβρουάριο του 1949, το υπουργείο Μετανάστευσης διέταξε την απέλαση 5 Ελλήνων συνδικαλιστών ναυτικών (των Δημήτρη Γκέλη, Κωνσταντίνου Μώρου, Σπύρου Βουράκη, Γιάννη Καρούσου και Γεωργίου Μαυρή) για τη συνολική τους συνδικαλιστική και άλλη δραστηριότητα. Ο Δημήτρης Γκέλης συνελήφθη και δικάστηκε στις 11 Απριλίου 1949 ως παράνομος μετανάστης, καταδικάστηκε σε 6μηνη φυλάκιση πριν απελαθεί, αλλά παρενέβησαν ο πρόεδρος του «Άτλαντα» Δημήτρης Μητσόπουλος και ο πρόεδρος της Ελλην. Κοινότητας Σίδνεϊ Γεώργιος Κόμιнос, αφέθηκε προσωρινά ελεύθερος και μετέπειτα έζησε στην παρανομία.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Αυστραλίας ήταν το μόνο πολιτικό κόμμα που δεχόταν μη αγγλοσάξωνες. Σύμφωνα με τον Γιώργο Ζάγκαλη, από τα περίπου 100 μέλη του Κ.Κ.Α. που εργάζονταν στην General Motors στη δεκαετία του 1950 τα 50 ήταν Έλληνες. Να σημειωθεί ότι ελληνικό ανεξάρτητο τμήμα του ΚΚΑ με δική του επιτροπή δημιουργήθηκε γύρω στο 1956.

Την αμέσως μετέπειτα περίοδο έχουμε και τις εξεγέρσεις στην Μπονεγκίλλα. Από το στρατόπεδο της Μπονεγκίλλα πέρασαν αρκετές χιλιάδες μετανάστες, όπου έζησαν ημέρες εξαθλίωσης, αλλά και περήφανων αγώνων και ξεσηκωμών, για την προάσπιση στοιχειωδών δικαιωμάτων τους, για τον αυτοσεβασμό και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Έτσι, λοιπόν, τα γεγονότα της Μπονεγκίλλα δεν χαρακτηρίστηκαν άδικα ως η σημαντικότερη εξέγερση στην Αυστραλία μετά το τη εξέγερση της Eureka (Eureka Stockade) και, ίσως, η μεγαλύτερη.

Στη δεκαετία του 1950, οι νεοαφιχθέντες, όχι μόνο δεν έβλεπαν το όνειρο της νέας τους ζωής να βγαίνει αληθινό, αλλά αντίθετα είχαν αρχίσει να φοβούνται ότι είχαν πέσει θύματα μιας καλοστημένης παγίδας. Μετά από ταξίδι 30 σχεδόν ημερών στη θάλασσα, σε σαπιοκάραβα που από πολεμικά είχαν μετατραπεί σε

επιβατικά, οι μετανάστες μεταφέρονταν στο «μεταναστευτικό κέντρο» της Μπονεγκίλλα, ένα πρώην στρατόπεδο που είχαν χτίσει Ιταλοί αιχμάλωτοι του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το τοπίο, το κλίμα, η τροφή, οι δυσκολίες της γλώσσας και, προπάντων, η τυραννία της ανεργίας, έκαναν πολλούς μετανάστες να χάσουν κυριολεκτικά τα λογικά τους. Πολλοί δραπέτευσαν νύχτα κάτω από τα σύρματα, άλλοι κλείστηκαν σε ψυχιατρεία και άλλοι, οι πιο ευαίσθητοι, αυτοκτόνησαν. Από τη «Γη της Επαγγελίας» και τον «Παράδεισο» που τους είχαν υποσχεθεί, βρέθηκαν στη μέση σχεδόν της Αυστραλίας σ' ένα στρατόπεδο περιφραγμένο γύρω-γύρω με συρματοπλέγματα.

Η πρώτη εξέγερση μεταναστών στη Μπονεγκίλλα σημειώθηκε στις 17 και 18 Ιουλίου 1952. Τότε η Μπονεγκίλλα φιλοξενούσε 15.000 μετανάστες, κυρίως Γερμανούς και Ιταλούς, οι οποίοι μετά τον πόλεμο ήλπιζαν ότι θα βρουν έναν τόπο να ησυχάσουν, έστω και αν αυτός ο τόπος ήταν στην άλλη άκρη της γης. Δυστυχώς, όμως, τόσο η αλλαγή όσο και η οικονομική κρίση του 1952 (από τους 15.000 μόνον οι 4.000 μπόρεσαν να βρουν εργασία) έκαναν πολλούς να ρωτήσουν τους υπεύθυνους του Κέντρου για ποιο λόγο τους έφεραν στην Αυστραλία και ποιο, τέλος πάντων, ήταν το μέλλον τους στη χώρα αυτή. Οι εξεγερμένοι έβαλαν φωτιά στον κινηματογράφο, στην εκκλησία, στα τσίγκινα παραπήγματα όπου έμεναν και επιτέθηκαν στα γραφεία. Αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις με τεθωρακισμένα πήραν θέσεις έξω από το στρατόπεδο.

Κάτω από τις ίδιες σχεδόν συνθήκες και με τα ίδια αιτήματα ξέσπασαν και τα γεγονότα του Ιουλίου του 1961. Οι ταραχές πιστεύεται ότι άρχισαν όταν οι υπεύθυνοι του κέντρου έδειξαν μια μεροληπτική στάση έναντι των Γερμανών, υποσχόμενοι ότι θα τους έβρισκαν αμέσως εργασία. Στο σημείο αυτό, μετανάστες όλων των εθνικοτήτων, συμπεριλαμβανομένων και Ελλήνων, μπήκαν στον κινηματογράφο και άρχισαν να φωνάζουν προς τους υπεύθυνους του Κέντρου: «Θέλουμε δουλειά, θέλουμε δουλειά». Σε δευτερόλεπτα τους ακολούθησαν και άλλοι μετανάστες οι οποίοι, στη συνέχεια, άρχισαν να πετροβολούν τα γραφεία της Διεύθυνσης του Κέντρου. Τα επεισόδια συνεχίζονταν για δυο μέρες, με αποτέλεσμα να επέμβουν ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις και στο τέλος να συλληφθούν 5 Ιταλοί και 6 Γερμανοί ως υπαίτιοι των ταραχών οι οποίοι και προφυλακίστηκαν.

Τα νέα των εξεγέρσεων αυτών έγινα πασίγνωστα και στο εξωτερικό και πολλές κυβερνήσεις της Ευρώπης (μεταξύ των οποίων και η ελληνική) διαμαρτυρήθηκαν έντονα στην αυστραλιανή για τον τρόπο μεταχείρισης των μεταναστών. Με τη δημοσιότητα αυτή, αλλά και τις αντιδράσεις, οι κατηγορίες εναντίον των συλληφθέντων αποσύρθηκαν και αφέθηκαν ελεύθεροι.

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, οι μακροχρόνιοι δεσμοί μεταξύ του αυστραλιανού συνδικαλιστικού κινήματος και των Ελλήνων αριστερών και συνδικαλιστών, ειδικά με το συνδικάτο των ναυτεργατών, αναζωπυρώθηκαν με το μπούκοτάζ σε βάρος των ελληνικών πλοίων που κατέπλεαν στην Αυστραλία σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το καθεστώς των συνταγματαρχών στην Ελλάδα. Το μπούκοτάζ αυτό καθώς και άλλες δραστηριότητες εναντίον της δικτατορίας στην Ελλάδα κράτησαν μέχρι και την πτώση του καθεστώτος.

Την ίδια περίοδο, το 1963 και το 1969, πολυάριθμοι Έλληνες συμμετείχαν ενεργά και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις απεργίες στις αυτοκινητοβιομηχανίες GMH και Ford, απεργίες που έχουν χαρακτηριστεί από τις πιο μαχητικές στην ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος της χώρας.

Σημαντική συμμετοχή Ελλήνων εργατών έχουμε και στην περίφημη απεργία και εξέγερση των ανθρακωρύχων στο Mount Isa του Κουήνσλαντ την περίοδο 1964-

1965, μία από τις σημαντικότερες εξεγερτικές στιγμές του συνδικαλιστικού και γενικότερου λαϊκού κινήματος στην Αυστραλία. Στην εξέγερση αυτή συμμετείχαν αποφασιστικά οι λιγοστοί Έλληνες ανθρακωρύχοι με πιο γνωστό τον Σωσθένη Κωνσταντινίδη. Επίσης, η τοπική Ελληνική Κοινότητα συμπαραστάθηκε αποφασιστικά στον αγώνα των εργατών με διάφορους τρόπους.

Βέβαια, οι Έλληνες συνδικαλιστές και εργάτες συμμετείχαν ενεργά και σε μια σειρά άλλους εργατικούς αγώνες, στο Port Kembla και αλλού όλες αυτές τις δεκαετίες.

Τον Μάιο του 1972 στη GMH άρχισαν στάσεις εργασίας που γρήγορα εξελίχθηκαν σε μαχητική απεργία και εξαπλώθηκαν και σε άλλες παρόμοιες βιομηχανίες, όπως στο εργοστάσιο της Ford στο Port Melbourne. Η πλειοψηφία των εργατών στα εργοστάσια αυτά ήταν μετανάστες, ανάμεσά τους αρκετοί Έλληνες. Οι εργάτες πετροβόλησαν τα γραφεία της Ford στο εργοστάσιο του Broadmeadows, το οποίο καθ' όλη την προηγούμενη δεκαετία ήταν κέντρο μαχητικής και ριζοσπαστικής συνδικαλιστικής δράσης από τα κάτω. Οι περισσότεροι Έλληνες, Ιταλοί, Τούρκοι και Ισπανοί εργάτες προέρχονταν από χώρες με ισχυρή συνδικαλιστική παράδοση. Η απεργία στο Broadmeadows έχει χαρακτηριστεί από τις πιο σημαντικές στη χώρα, κράτησε περίπου ένα μήνα και συμμετείχαν σε αυτή περίπου 4000 εργάτες, αλλά και ευρύτερα κοινωνικά στρώματα, τοπικοί σύλλογοι, πολιτικά κόμματα κ.ά. που προσπάθησαν με οποιοδήποτε τρόπο να βοηθήσουν και να σταθούν στο πλευρό των απεργών. Μέχρι και η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία έκανε εράνους οικονομικής ενίσχυσης των απεργών.

Σήμερα, Έλληνες ή Ελληνοαυστραλοί συνδικαλιστές πλαισιώνουν και από ηγετικές θέσεις όλα σχεδόν τα μεγάλα συνδικάτα του αυστραλιανού χώρου. Η πιο πρόσφατη ελληνική συμμετοχή σε εργατικό αγώνα σημειώθηκε στη διάρκεια του αγώνα των ναυτεργατών το 1998, η οποία έγινε γνωστή ως MUA Dispute.

ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Αλλά, από τον αγώνα των ναυτεργατών το 1998 μέχρι σήμερα έχουμε ελάχιστες εξαιρέσεις μαχητικού και από τα κάτω συνδικαλισμού. Ειδικά τον τελευταίο χρόνο, με αφορμή την ψήφιση του γνωστού αντεργατικού νομοσχεδίου της κυβέρνησης Χάουαρντ, τα επίσημα συνδικάτα, αν και οργάνωσαν τεράστιες κινητοποιήσεις, κυρίως στη Μελβούρνη και αλλού, εντούτοις φαίνεται ότι έχουν πλέον εναποθέσει τις ελπίδες για απόσυρση και κατάργηση του νόμου αυτού σε μια ενδεχόμενη εκλογή του Εργατικού Κόμματος, κάτι που, κατά τη γνώμη μου, αποπροσανατολίζει τους εργαζόμενους και τους αγώνες τους. Ειδικά τον τελευταίο χρόνο, οι όποιες επιτυχίες σε συνδικαλιστικό επίπεδο σημειώθηκαν μόνο σε μεμονωμένες βιομηχανικές μονάδες και εταιρίες και αυτές μόνο από συντονισμένες ενέργειες και αγώνα από συνδικαλιστικές συσπειρώσεις βάσης, όπως η Union Solidarity (Συνδικαλιστική Αλληλεγγύη) σε συνεργασία με τοπικές και άλλες κοινωνικές ομάδες. Κατά τη γνώμη μου, η επίσημη συνδικαλιστική ηγεσία φαίνεται ότι ακολουθεί πλέον έναν επιλεκτικό συνδικαλισμό.

Ένα παράδειγμα του συνδικαλισμού γραφείου ή σαλονιού που ακολουθεί η ηγεσία του ACTU (Australian Council of Trade Unions), είναι όταν πρότεινε τον προηγούμενο χρόνο στον πρωθυπουργό Τζον Χάουαρντ, να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και ευκαιρίες στους Αυστραλούς βιομηχάνους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του δεύτερου στην Κίνα τον Απρίλιο αυτού του χρόνου, στα πλαίσια

των διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο κυβερνήσεων (αυστραλιανής και κινεζικής) σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών. Με την πρόταση αυτή, το ACTU πιστεύει ότι θα προασπιστούν τα συμφέροντα των Αυστραλών εργαζομένων (!).

Εκτός από την πρόταση αυτή, η ηγεσία του ACTU διακήρυξε ότι «αντί να εναντιωθούμε σε μια ενδεχόμενη συμφωνία, θα ήταν καλύτερα να διασφαλίσουμε μια ικανοποιητική συμφωνία με την Κίνα που να προάγει τα εργατικά δικαιώματα και στις δύο χώρες και την ανάπτυξη των βιομηχανικών μας εξαγωγών» και ότι η επερχόμενη συμφωνία με την Κίνα πρέπει να είναι παρόμοια με αυτή μεταξύ Αυστραλίας-ΗΠΑ ώστε να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των εργαζομένων και στις δύο χώρες στο συνδικαλισμό και στην απεργία (!) Στην πραγματικότητα, βέβαια, με τη συμφωνία Αυστραλίας-ΗΠΑ, τα εργατικά δικαιώματα όχι μόνο δεν έχουν διασφαλιστεί, αλλά έχουν συρρικνωθεί. Πρέπει να διασφαλιστεί, είτε, μέσα από τις σχέσεις Κίνας-εμπορικών της συνεταιρών και με τη συμμετοχή του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (International Labour Organisation) ο αλληλοσεβασμός και τα εργατικά δικαιώματα καθώς και η ισότιμη συνεργασία των κινέζικων και αυστραλιανών εταιριών, ως βασική παράμετρος των κανόνων του ελεύθερου εμπορίου (!) Αλλά η εργατική νομοθεσία της Κίνας δεν εξασφαλίζει το δικαίωμα στο συνδικαλισμό ή την απεργία και δεν προβλέπεται να αλλάξει αυτή η κατάσταση στο άμεσο μέλλον.

Αλλά είναι αυτός πράγματι ο ενδεδειγμένος τρόπος για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων; Μέσα από διαβουλεύσεις και συνεργασία με κυβερνήσεις, εταιρίες, μεγάλες βιομηχανίες και, γενικά, όλο αυτό το συρφετό πολιτικών, τεχνοκρατών και κομματικών ινστρουχτόρων; Μπορεί να επιτευχθεί ποτέ κάτι καλό για τους εργαζομένους μέσα από ένα συνδικαλισμό που προτιμά να χρησιμοποιεί τους νόμους της ελεύθερης αγοράς, αντί την ταξική και ανυποχώρητη εργατική πάλη;

Ένα άλλο «ευτράπελο» που δείχνει περίτρανα τον επιλεκτικό συνδικαλισμό που ακολουθείται από τη συνδικαλιστική ηγεσία, είναι η πρόσφατη ένταξη κάποιων συλλόγων αθλητών, όπως των παικτών του αυστραλιανού φουτμπόλ και των γυναικών παικτριών νέτμπολ στη γενικότερη συνδικαλιστική δομή. Το ζήτημα είναι, όμως, ότι όλοι αυτοί δεν παράγουν τίποτε, ενώ οι φουτμπόλερς ζουν σαν βασιλιάδες και μακριά από τα προβλήματα της πραγματικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εφημερίδα «Νέος Αγωνιστής», Ιούλης 1973

Εφημερίδα «Vanguard», του Communist Party of Australia Marxist-Leninist, τεύχος Νοέμβρη 1997.

Κουρμπέτης Στέλιος, Εωθινόν. Η Ιστορία της Ελληνικής Αριστεράς της Αυστραλίας, 1915-1955, Μελβούρνη 1992

Νικολακοπούλου Τούλα-Βασιλακόπουλος Γιώργος, Υποτέλεια και Ελευθερία. Έλληνες μετανάστες στη Λευκή Αυστραλία και Κοινωνική Αλλαγή, εκδόσεις «Εωθινόν», Μελβούρνη-Πειραιάς 2004

Τάμης Αναστάσιος, Ιστορία των Ελλήνων της Αυστραλίας Α' Τόμος 1830-1958, Βάνιας Θεσσαλονίκη 1997

Τάμης Αναστάσιος, Ιστορία των Ελλήνων της Αυστραλίας Β' Τόμος, Έλικον Press 2000.

Τρία συνεχόμενα δημοσιεύματα του Γιώργου Χατζηβασίλη στην εφημερίδα «Νέος Κόσμος» στις 2, 6 και 9 Μάρτη 1995.

Immigration and the Labor Movement στο http://www.agitprop.org.au/lefthistory/196710_gz_immigration_and_the_labor_movement.php

Allimonos Con K., Greek Communist Activity in Melbourne: A breif history, Labour History, No 86, May 2004.

Cahill Rowan, Internationalism and the Seamen's Union of Australia

Dimitreas Yiannis, Transplanting the Agora: Hellenic Settleent in Australia, Allen and Unwin 1998.

Mackie Pat-Vassilieff Elizabeth, Mount Isa. The Story of a Dispute, Hudson 1989

Louis L.J – Turnet Ian The Depression of the 1930s, Cassel Australia 1968

Question Mark Collective, The 1972 Ford Riot at Broadmeadows

Tierney Robert, Migrants and Class in Postwar Australia στο Kuhn Dick – O'Lincoln (eds) Class and Class Conflict in Australia, Longman, Melbourne 1996

Tsounis Michalis, The Greek Australians, άρθρα σε συνέχειες στο περιοδικό «παρουσία» το 1988.

Turner Ian, In union is strengh. A history of trade unions in Australia 1788-1978, Nelson 1976